

JUYNBOLL, Theodorus Willem

Bölümü'nün başına getirildi. Bu görevinin yanı sıra 1910-1918 yılları arasında Lahey Askerî Akademisi'nde İslâm hukuku ve Hollanda sömürgelerindeki geleneksel yerli hukuk hakkında dersler verdi. Yaptığı ilmi çalışmalarla 1914'te Kraliyet Sanat ve Bilim Akademisi'ne üye kabul edilen Juynboll, 1917 yılında Martinus Theodorus Houtsma'nın yerine Utrecht Üniversitesi İbrânîce ve Eski Yahudilik Kürsüsü'ne hoca tayin edildi. 1928 yılından itibaren, asıl uzmanlık alanına giren Hollanda'nın Uzakdoğu'daki sömürgelerinde görev yapacak öğrencilere bu ülkelerdeki İslâm hukuku konusunda ders vermeye başladı. 1936'da emekliye ayrıldı ve 8 Eylül 1948 tarihinde öldü.

Juynboll, Hollanda'daki İslâmî araştırmaların sömürge yönetiminin ihtiyaçlarına paralel biçimde geliştiği bir dönemde yetişmiş bir şarkiyatçıdır. Doktora tezlerinden birisiyle Şâfiilik hakkındaki el kitabı ve makalelerinin çoğu sömürgelerdeki İslâm üzerinedir. Ayrıca sömürge su-baylarının eğitimiyle ilgilendiği gibi kendisi de birkaç yıl aynı görevi yapmıştır. Dolayısıyla onun ilim adamlığı ve kariyeri, ülkesinin Uzakdoğu'da bir sömürge gücü olarak bulunmasıyla yakın bağlantı içerisindedir. Diğer tanınmış Hollandalı şarkiyatçılar Christiaan Snouck-Hurgronje, W. J. A. Kernkamp ve W. Pijper gibi Juynboll de I. Dünya Savaşı'ndan sonra Hollanda'da sömürge politikasının devamı veya değişmesi üzerinde ortaya çıkan siyasî tartışmalara katılmamıştır. Onun sömürgelerdeki İslâm hakkında kaleme aldığı ve hepsi de Hollandaca olan makalelerinin hiçbirisi bu sömürgelerin geleceği hakkında ne düşündüğünü gösteren bir ipucu vermez.

Eserleri. 1. *Handleiding tot de kennis van de Mohammedaansche wet volgens de leer der şâfi'itische school* (Leiden 1903). Juynboll'un en önemli eseri olup Hollanda'nın Uzakdoğu'daki sömürgelerinde Şâfiî hukukunun uygulanışı hakkındadır. Müellif, Şâfiî hukuku el kitabı mahiyetindeki bu çalışmasında hocası Snouck-Hurgronje'nin eserlerinden de faydalanarak önce usul-i fıkhi tenkidî bir şekilde ele alır, ardından İslâm hukukunun çeşitli konularıyla ilgili ayrıntılı bilgiler verir. Birçok defa basılan kitap Almanca (1910) ve İtalyanca'ya da (1916) çevrilmiştir. 2. *Catalogus codicum arabicarum bibliothecae academiae Lugduno-Batavae* (I-II, Leiden 1907). Juynboll ile Michael Jan de Goeje'nin ortak ça-

lışması olup Leiden Üniversitesi Kütüphanesi'ndeki yazmaların katalogudur; ihtiyaca cevap veremez hale gelince sonradan çıkarılan yeni kataloga dahil edilmiştir. Juynboll ayrıca Yahyâ b. Âdem'in *Kitâbü'l-Harâc*'ının tenkitli neşrini (*Livre de l'impôt foncier*, Leiden 1896) ve *Şa-hîh-i Buḥârî*'nin, L. Krehl tarafından başlanan neşrinin IV. cildini de (Leiden 1908) hazırlamıştır. Bunlardan başka çeşitli dergilerde çıkan çok sayıda makalesi ve *The Encyclopaedia of Islam*'ın birinci ve ikinci baskılarında yayımlanmış kırk kadar maddesi bulunmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Persoonlijkheden in het Koninkrijk der Nederlanden in Woord en Beeld, Amsterdam 1938, s. 769; J. Gonda, "In Memoriam Theodorus Willem Juynboll", *Jaarboek der Rijksuniversiteit to Utrecht 1947-1948*; J. Fück, *Die Arabischen Studien in Europa*, Leipzig 1955, s. 325-326; J. Brugman - F. Schröder, *Arabic Studies in the Netherlands*, Leiden 1979, s. 46-47; Abdurrahman Bedevi, *Mevsû'atü'l-Müsteşrikin*, Beyrut 1984, s. 442; Frederick de Jong, "A Survey of Middle Eastern Studies in the Netherlands: Academic Tradition, Present Day Programms, Research and Working Conditions", *Middle East Studies. International Perspectives on the State of the Art* (ed. Tareq Y. Ismael), New York 1990, s. 151 vd.; a.mlf., "Middle Eastern Studies in the Netherlands", *MESA Bulletin*, XX/2 (1986), s. 175.

FREDERICK DE JONG

JUYNBOLL,
Theodorus Willem Johannes
(1802-1861)

Hollandalı şarkiyatçı.

6 Nisan 1802'de Rotterdam'da dünyaya geldi. Rotterdam ve Lahey'deki öğreniminden sonra Leiden Üniversitesi'nde J. H. van der Palm, Hendrik Arent Hamaker ve Hendrik Engelin Weijers gibi hocalardan Doğu dilleri ve hristiyan ilâhiyatı okudu; aynı bölümde doktora yaptı. 1826 yılında Leiden yakınlarındaki Voochout köyünde papaz olarak görevlendirildi. 1831'de Frise'de bulunan Franeker güzel sanatlar-edebiyat okulunda Doğu dilleri öğretmenliğine, 1841 yılında da Groningue Üniversitesi'nde Doğu dilleri profesörlüğüne tayin edildi. 1845'te Weijers'in yerine Leiden Üniversitesi Doğu Dilleri Kürsüsü'nün başkanlığına getirildi; aynı zamanda Leiden Üniversite Kütüphanesi'nde bulunan bu dillere ait el yazmalarının sorumluluğu da ona verildi. Bunların dışında hükûmete Doğu ile ilgili meselelerde danışmanlık ve mütercimlik yapmak,

yazışmaları yürütmek ve hükûmetin finans ettiği Doğu eserlerinin yayımını denetlemekle de ilgileniyordu. 1854'te Hollanda kralı tarafından Kraliyet İlimler Akademisi üyeliğine tayin edildi. 1861 yılında öldü.

Eserleri. Juynboll yoğun meşguliyetinin yanı sıra telif, tercüme, neşir faaliyetlerini de aksatmamış, çoğunluğu hristiyan ilâhiyatı, Kitâb-ı Mukaddes ve İbrânîce hakkında olmak üzere birçok kitap ve makale yayımlamıştır. Eserlerinden İslâmiyat üzerine olanların başlıcaları şunlardır: 1. *Lexicon geographicum Cui titulus est Merasid* (I-V, Leiden 1850-1864). Yakût'un coğrafya ansiklopedisi *Mu'cemü'l-büldân*'ın İbn Abdülhak el-Bağdâdî tarafından yapılmış muhtasarı olan *Merâşidü'l-ittılâ'*ın Arapça metnini, giriş, açıklamalar ve indeksini ihtiva etmektedir. 2. *Abu'l-Mahâsin Annales* (B. F. Matthes ile birlikte; Leiden 1855-1861). On iki cilt olarak yayımlamayı planladığı İbn Tağrıberdî'nin *en-Nücûmü'z-zâhire* adlı tarihinin ilk iki cildir. Juynboll, eserin neşrinin tamamlanmasından sonra tercümesini yapacağını bildirmişse de bunu gerçekleştirememiştir. 3. *Az-Zamakşari Lexicon Geographicum* (Matthias Salverda de Grave ile birlikte; Leyden 1856; Frankfurt 1994). *Zemahşerî*'nin *Kitâbü'l-Cibâl ve'l-emkine ve'l-miyâh*'ının neşridir.

Abraham Willem Theodorus Juynboll (1834-1887). Theodorus Willem Johannes Juynboll'un oğludur. Babasının yolundan giderek şarkiyatla ilgilendi ve onun ölümünden sonra yaklaşık yirmi yıl Leiden Üniversitesi Doğu Dilleri Kürsüsü'nün başkanlığını yaptı. Birçok eserin tercüme ve neşrini gerçekleştirmiştir. Bunların başlıcaları Ya'kübi'nin *Kitâbü'l-Büldân*'ı (Leiden 1861), Ebû İshak eş-Şirâzî'nin *Kitâbü't-Tenbih fi fıkhi's-Şâfi'iyye*'si (Leiden 1879) ve İbnü'l-Ebbâr'ın *el-Hulle-tü's-siyerâ*'sının bazı bölümleridir (Müh. 1886-1887). Ayrıca ölümünden sonra yayımlanan Leiden Üniversitesi Arapça el yazmaları katalogunun hazırlanmasında katkıları olmuştur.

BİBLİYOGRAFYA :

G. Dugat, *Histoire des orientalistes*, Paris 1870, II, 101-106; J. Fück, *Die Arabischen Studien in Europa*, Leipzig 1955, s. 181-182; Zirikli, *el-A'âm*, I, 21; II, 79; J. Brugman - F. Schröder, *Arabic Studies in the Netherlands*, Leiden 1979, s. 33-36, 46-47; Necib el-Akîdî, *el-Müsteşrikin*, Kahire 1980, II, 306-307, 311; Abdurrahman Bedevi, *Mevsû'atü'l-müsteşrikin*, Beyrut 1984, s. 440-441.

HİLAL GÖRGÜN